

„Zamykanie projektów EFS w praktyce, końcowe rozliczenie projektów, reguła proporcjonalności, kontrola, monitorowanie trwałości projektu w ramach

RPO WP 2014-2020

Rzeszów, 19 listopada 2019 r

Program szkolenia

1. Aktualne dokumenty i wytyczne dotyczące kwalifikowalność wydatków w projektach realizowanych w ramach RPO 2014-2020 w zakresie EFS – informacje o zmianach wprowadzonych w 2019 r
2. Warunki kwalifikowalności wydatków. Końcowe rozliczenie projektu.
3. Reguła proporcjonalności.
4. Kwalifikowalność wydatków projektu rozliczanego w ramach metod uproszczonych
5. Kontrole w projektach
6. Monitorowanie trwałości projektu
7. Podsumowanie, pytania uczestników

Dokumenty i Wytyczne

- *Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020*
- *Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020;*
- ***Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020; aktualne obowiązują od 10.09.2019r***
- *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze zdrowia na lata 2014-2020; aktualne obowiązują od 21.06.2019r*
- *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 - aktualne obowiązują od 31.07.2019r*
- *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020; aktualne obowiązują od 20.08.2019r*
- *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 - aktualne obowiązują od 13.09.2019r*
- *Wytyczne w zakresie kontroli realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020; - aktualne obowiązują od 3.10.2019r*

Dokumenty i Wytyczne –cd.

- *Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn;*
- *Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020;*
- *Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;*
- *Wytyczne w zakresie sprawozdawczości na lata 2014 -2020;*
- *Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020.*

**Wytyczne należy stosować w oparciu
o odpowiednie przepisy ustawodawstwa
krajowego i unijnego.**

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze zdrowia na lata 2014-2020 - zmiany od 21.06.2019r

- 1) Rezygnacja ze stosowania limitu procentowego (15%) kwoty alokowanej na priorytet inwestycyjny 8vi *Aktywne i zdrowe starzenie się* w ramach danego RPO na realizację RPZ stanowiących odpowiedź na istotny problem zdrowotny danego regionu (województwa) dla innych grup chorób niż choroby układu krążenia; choroby nowotworowe; zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania; choroby układu kostno-stawowego i mięśniowego i choroby układu oddechowego
- 2) Zniesienie wymogu w zakresie prowadzenia działań z zakresu edukacji prozdrowotnej, które nie obejmują udzielania porad zdrowotnych oraz nie stanowią edukacji zdrowotnej, a jedynie służą przekazaniu informacji o RPZ i udzieleniu odpowiedzi na podstawowe pytania związane z programem, wyłącznie przez osoby z wykształceniem lekarskim, pielęgniarским lub położniczym lub przez absolwentów kierunku zdrowie publiczne w odniesieniu do działań informacyjno-edukacyjnych

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze zdrowia na lata 2014-2020 - zmiany od 21.06.2019r

- 3) Doprecyzowanie pojęcia uczestników projektu w kontekście wymogu koncentrowania projektów na dotarciu do kobiet, które na podstawie danych z centralnego systemu medycznego SIMP nigdy nie wykonywały badań profilaktycznych w kierunku wykrycia raka piersi
- 4) Dodanie zapisu, że działania w zakresie profilaktyki raka jelita grubego odbywają się wyłącznie w systemie oportunistycznym, tj. bez wysyłania potencjalnym uczestnikom imiennych zaproszeń (pacjenci w ramach projektów mogą zgłaszać się na badania kolonoskopowe samodzielnie lub z polecenia lekarza
- 5) Doprecyzowanie, że działania w zakresie profilaktyki raka jelita grubego realizowane są wyłącznie na rzecz osób pracujących, uczących się lub posiadających miejsce zamieszkania na obszarze gminy wskazanej/gmin wskazanych w rekomendacjach Komitetu Sterującego ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia jako tzw. "biała plama"

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze zdrowia na lata 2014-2020 - zmiany od 21.06.2019r

- 6) Wprowadzenie dodatkowych warunków realizacji projektów, w których działania realizowane będą na podstawie *Programu profilaktyki raka jelita grubego* koordynowanego przez Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie, obejmujących m.in. kwestię poddawania się kontroli w zakresie jakości prowadzenia badań
- 7) Uogólnienie zapisów w zakresie stosowania stawek jednostkowych dotyczących usług zdrowotnych świadczonych w ramach projektów o charakterze profilaktycznym ukierunkowanych na wczesne wykrywanie raka jelita grubego poprzez odesłanie do właściwych uchwał Komitetu Sterującego
- 8) Zmiana terminologiczna polegająca na zastąpieniu w całym tekście wytycznych pojęcia „osoba niesamodzielna” pojęciem „osoba potrzebująca wsparcia w codziennym funkcjonowaniu”
- 9) Zmiany o charakterze technicznym i redakcyjnym.

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 - zmiany od 31.07.2019r

Wprowadzono zmiany istotne w wielu zakresach rozpoczynając od definicji pojęć w słowniku. Najważniejsze:

1. Osoba niesamodzielną teraz to osoba potrzebująca wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
2. Podmiot ekonomii społecznej (PES) zmiana definicji, poszerzenie o:
  - koło gospodyń wiejskich, o którym mowa w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz. U. poz. 2212, z późn. zm.);
  - zakład pracy chronionej, o którym mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
3. Zmiana definicji przedsiębiorstwa społecznego (PS) – podmiot ekonomii społecznej, który spełnia łącznie kilka warunków

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 - zmiany od 31.07.2019r

- Doprecyzowanie obszarów zdegradowanych objętych rewitalizacją jako objętych programami rewitalizacji, o których mowa w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.
- Istotne zmiany w zakresie mieszkań chronionych i mieszkań wspomaganych.
Np.:
  - *liczba miejsc w mieszkaniu wspomaganym nie może być większa niż 7 (było 12). Pokoje w mieszkaniu wspomaganym mogą być maksymalnie 2-osobowe, chyba że większa liczba miejsc w pokoju wynika z preferencji mieszkańców,*
  - *wsparcie istniejących mieszkań chronionych lub mieszkań wspomaganych jest możliwe wyłącznie pod warunkiem zwiększenia liczby miejsc w danym mieszkaniu, bez pogorszenia jakości świadczonych usług,*
  - *mieszkania chronione i mieszkania wspomagane nie mogą być zlokalizowane na nieruchomości, na której znajduje się placówka opieki instytucjonalnej,*

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020
- zmiany od 31.07.2019r

- Aktualizacja kompetencji kluczowych zgodnie z zaleceniem Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie ([2006/962/WE](#))
  - kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
  - kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
  - kompetencje matematyczne,
  - kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii;
  - kompetencje cyfrowe;
  - kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
  - kompetencje obywatelskie;
  - kompetencje w zakresie przedsiębiorczości;
  - kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020
- zmiany od 31.07.2019r

- Dużo zmian w zakresie wsparcia rozwoju sektora ekonomii społecznej w ramach PI 9v.
NP.:
zamiast dotacji – wsparcie finansowe,
wsparcie finansowe na utworzenie jednego nowego miejsca pracy jest kwalifikowalne wyłącznie w formie stawki jednostkowej,
przyznawanie wsparcia finansowego na utworzenie miejsca pracy jest powiązane z opisanymi usługami towarzyszącymi nieobjętymi stawką jednostkową
- Wprowadzenie stawki jednostkowej na utworzenie jednego miejsca pracy w PS równej kwocie dofinansowania na utworzenie jednego miejsca pracy w istniejącym lub nowotworzonym PS wynoszącej 21 020 zł.
- Skorygowano wiele zapisów w tekście konsekwentnie do wprowadzonych zmian

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020; zmiany od 20.08.2019r

- Dodano definicje: certyfikowania, kwalifikacji, technologii kompensacyjnych i asystujących oraz walidacji;
- Zmieniono definicję przedsiębiorcy – w związku z uchynieniem ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej powołano się na ustawę z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo Przedsiębiorców;
- Doprecyzowano, że minimalny limit dofinansowania kosztów usługi rozwojowej w systemie bonowym można odnosić do wartości jednego bonu, a nie do całej pojedynczej usługi rozwojowej; ponadto określono, że poziom dofinansowania odnosi się do kosztów kwalifikowalnych usługi rozwojowej;
- Dokonano zmiany zapisu nt. kosztu podatku VAT w taki sposób, że nie będzie on stanowił kosztu kwalifikowalnego usługi rozwojowej ;
- Doprecyzowano, że w ramach projektu PSF nie jest możliwe kwalifikowanie kosztów usługi rozwojowej, która jest świadczona przez podmiot pełniący funkcję Operatora **lub partnera** w danym projekcie PSF;

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020; zmiany od 20.08.2019r

Najważniejsze zmiany:

- Dodano zapis o dopuszczeniu do finansowania usług rozwojowych prowadzących do zdobycia kwalifikacji, wpisanych do BUR, dla których etapy walidacji i certyfikacji odbywają się w podmiotach do tego uprawnionych, niezarejestrowanych w BUR
- Uzupełniono, że w przypadku szkoleń zagranicznych IZ RPO może upoważnić Operatora do dodatkowej weryfikacji racjonalności takiego wydatku;
- Dostosowano zapisy dot. wsparcia finansowego na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej do zmian wynikających z aktualizacji Wytycznych MliR *w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020*;
- W całym dokumencie naniesiono zmiany redakcyjne i techniczne (m.in. zaktualizowano publikatory aktów prawnych).

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 - zmiany od 13.09.2019r

Najważniejsze zmiany:

- zaktualizowano publikatory aktów prawnych przywołanych w treści Wytycznych, zaktualizowano wykaz skrótów, w całym dokumencie dostosowano nazewnictwo do zmian wynikających z nowelizacji ustawy Prawo oświatowe (doradztwo zawodowe, CKZ);
- zaktualizowano definicje: edukacji włączającej, *nauczyciela*, nauczyciela kształcenia zawodowego, wprowadzono nowe definicje: *Centrum Kształcenia Zawodowego, kształcenia ustawicznego, otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe, Placówki Kształcenia Ustawicznego, szkoły branżowej I stopnia, szkoły branżowej II stopnia, szkoły prowadzącej kształcenie ogólne, szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe* ;
- usunięto zapis dot. limitu kosztów bezpośrednich projektu na realizację zajęć dodatkowych;
- doprecyzowano zakres zajęć dodatkowych realizowanych na rzecz uczniów i słuchaczy (uprawnienia dodatkowe);

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 **-zmiany od 13.09.2019r**

- usunięto warunek zakazujący realizację zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w ośrodkach wychowania przedszkolnego;
- doprecyzowano, że działanie związane z wyposażeniem szkół nie może być realizowane jako samodzielne działanie, a wyłącznie w powiązaniu ze szkoleniem nauczycieli lub wsparciem uczniów;
- zrezygnowano z wskazywania katalogu działań, w ramach których prowadzona jest indywidualna praca z uczniem;
- uzupełniono przykładowe formy wsparcia nauczycieli o szkolenia branżowe realizowane u pracodawców bądź w gospodarstwach rolniczych;
- dostosowano zapisy dotyczące organizacji staży i praktyk do zmian w ustawie Prawo oświatowe;
- wprowadzono dodatkowy obowiązek dotyczący monitorowania jakości staży i praktyk;
- wprowadzony został obowiązek korzystania z przygotowywanej przez MEN *Prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku prac*

Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020; zmiany od 10.09.2019r

Wprowadzono m.in. zmiany dotyczące:

- dostosowania *Wytycznych* do przepisów tzw. rozporządzenia omnibus, które weszło w życie 2 sierpnia 2018 r., tj. m.in. wprowadzenie obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków w przypadku projektów o dofinansowaniu do 100 000 EUR;
- zobowiązania beneficjentów i instytucji do weryfikacji kwalifikowalności podatku VAT w przypadku wydatków uczestników projektu i grantobiorców;
- wprowadzeniu nowych wyłączeń z zasady konkurencyjności i rozeznania rynku, tj. usług opiekuńczych (deinstytucjonalizacja) w projektach EFS i usług świadczonych przez personel projektu B+R zatwierdzony we wniosku o dofinansowanie

Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020; zmiany od 10.09.2019r

- rezygnacji z obowiązku aktualizacji szacowania wartości przedmiotu zamówienia przed wszczęciem postępowania;
  - odbiurokratyzowaniu rozeznania rynku;
  - dopuszczeniu możliwości zastąpienia rozeznania rynku – zasadą konkurencyjności;
- dopuszczenia możliwości podpisywania umów z wykonawcami w wersji elektronicznej (kwalifikowany podpis);
- podniesienia limitu środków trwałych z 3,5 tys. zł do 10 tys. zł, od którego istnieje obowiązek uzasadnienia we wniosku o dofinansowanie konieczności pozyskania środków trwałych do projektu;

Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020; zmiany od 10.09.2019r

- zniesienie 40%-owego limitu dodatku zadaniowego personelu projektu;
- umożliwienie osobie fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, będącej beneficjentem, finansowania kosztów wyposażenia stanowisk pracy personelu projektu;
- umożliwienie IZ PO podjęcia decyzji o kwalifikowalności dodatkowego wynagrodzenia rocznego, nagród i premii oraz świadczenia urlopowego pracowników beneficjenta wykonującego samodzielnie roboty budowlane w ramach projektu (które co do zasady są niekwalifikowalne).

Warunki kwalifikowalności wydatków

- Punktem wyjścia dla weryfikacji kwalifikowalności wydatków na etapie realizacji projektu jest zatwierdzony wniosek o dofinansowanie projektu.

Kwalifikowalność wydatków determinują:

- Obowiązujące wytyczne,
- Ramy czasowe kwalifikowalności,
- Zasada faktycznie poniesionego wydatku

Kwalifikowalność wydatków

- **Do oceny kwalifikowalności poniesionych wydatków stosuje się wersję Wytycznych obowiązującą w dniu poniesienia wydatku.**
- Do oceny prawidłowości umów zawartych w ramach realizacji projektu w wyniku przeprowadzonych postępowań, stosuje się wersję Wytycznych obowiązującą w dniu wszczęcia postępowania, które zakończyło się zawarciem umowy.

Wszczęcie postępowania jest tożsame z publikacją ogłoszenia o zamówieniu publicznym lub zapytania ofertowego lub ogłoszenia o prowadzonym naborze pracowników na podstawie stosunku pracy, pod warunkiem, że beneficjent udokumentuje publikację.
- W przypadku, gdy ogłoszona w trakcie realizacji projektu (po podpisaniu umowy o dofinansowanie projektu) wersja Wytycznych wprowadza rozwiązania korzystniejsze dla beneficjenta, warunki ewentualnego ich stosowania w odniesieniu do wydatków poniesionych przed tym dniem oraz umów zawartych w wyniku postępowań przed dniem stosowania nowej wersji Wytycznych, określa IZ PO w umowie o dofinansowanie projektu.

Ramy czasowe kwalifikowalności wydatków

- Początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 roku.
- Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.
- Początkowa i końcowa data kwalifikowalności wydatków jest określona w umowie o dofinansowanie projektu.
- Początkowa i końcowa data kwalifikowalności wydatków może zostać zmieniona w uzasadnionym przypadku, na wniosek beneficjenta, za zgodą IP WUP będącej stroną umowy, na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie.

KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW

Fakt, że dany projekt został zakwalifikowany do wsparcia w ramach PO nie oznacza, że wszystkie wydatki poniesione podczas jego realizacji będą uznane za kwalifikowalne.

W przypadku gdy dofinansowanie w ramach projektu ma charakter pomocy publicznej ocena kwalifikowalności projektu uwzględnia przepisy obowiązujące wnioskodawcę w przedmiotowym zakresie.

KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW

Ocena kwalifikowalności wydatku polega na analizie zgodności jego poniesienia z obowiązującymi przepisami, umową o dofinansowanie i *Wytycznymi* oraz innymi dokumentami, do których stosowania **beneficjent zobowiązał się w umowie o dofinansowanie.**

KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW

Wydatkiem kwalifikowalnym jest wydatek spełniający łącznie następujące warunki:

- a) został faktycznie poniesiony w okresie wskazanym w umowie o dofinansowanie,
- b) jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawa unijnego oraz prawa krajowego,
- c) jest zgodny z PO i SZOOP,
- d) został uwzględniony w budżecie projektu,
- e) został poniesiony zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie,

KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW

- f) jest niezbędny do realizacji celów projektu i został poniesiony w związku z realizacją projektu,
- g) został dokonany w sposób racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
- h) został należycie udokumentowany,
- i) został wykazany we wniosku o płatność
- j) dot. towarów dostarczonych lub usług wykonanych lub robót zrealizowanych w tym zaliczek dla wykonawców

KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW

- k) nie stanowi wydatku niekwalifikowalnego na mocy przepisów unijnych oraz *Wytycznych*, a także przepisów regulujących udzielanie pomocy publicznej, jeśli mają zastosowanie,
- l) jest zgodny z innymi warunkami uznania go za wydatek kwalifikowalny określonymi w *Wytycznych (szczegółowych)* lub regulaminie konkursu lub dokumentacji dotyczącej naboru projektów pozakonkursowych.

ZASADA FAKTYCZNIE PONIESIONEGO WYDATKU

Pod pojęciem wydatku faktycznie poniesionego należy rozumieć wydatek poniesiony w znaczeniu kasowym, tj. jako rozchód środków pieniężnych z kasy lub rachunku płatniczego beneficjenta. Wyjątki stanowią:

- a) wkład niepieniężny,
- b) wkład w postaci dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią na rzecz uczestników projektu w ramach projektów współfinansowanych z EFS,
- c) koszty amortyzacji,

ZASADA FAKTYCZNIE PONIESIONEGO WYDATKU

- d) rozliczenia dokonywane na podstawie noty księgowej,
- e) potrącenia - gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami,
- g) Wydatki poniesione przez partnera prywatnego w ramach Partnerstwa Publiczno – Prywatnego,
- h) Odpisy na ZFŚS,
- i) Płatności dokonywane w imieniu beneficjenta z rachunku ministra właściwego ds. finansów publicznych

WKŁAD NIEPIENIĘŻNY

- c) wartość przypisana wkładowi niepieniężnemu nie przekracza stawek rynkowych,
- d) wartość i dostarczenie wkładu niepieniężnego może być poddane niezależnej ocenie i weryfikacji,
- e) w przypadku wykorzystania nieruchomości na rzecz projektu jej wartość nie przekracza wartości rynkowej; ponadto wartość nieruchomości jest potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę.

Końcowe rozliczenie projektu

Na podstawie *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS i FS na lata 2014-2020*, kwalifikowalność wydatków w projekcie oceniana jest w odniesieniu do **stopnia osiągnięcia założeń merytorycznych projektu**.

Na etapie końcowego wniosku o płatność projekt rozliczany jest pod względem finansowym proporcjonalnie do stopnia osiągnięcia tychże założeń, co jest określane jako „**reguła proporcjonalności**”.

W przypadku stwierdzenia niezrealizowania specyficznego/ych kryterium/ów premiującego/ych może istnieć obowiązek zastosowania reguły proporcjonalności oraz dodatkowo może zostać obniżona stawka kosztów pośrednich niezależnie od zastosowania reguły proporcjonalności.

Reguła proporcjonalności

Reguła proporcjonalności dotyczy projektów rozliczanych na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Zgodnie z regułą proporcjonalności, w przypadku nieosiągnięcia założeń merytorycznych projektu - mierzonych poprzez wskaźniki produktu i rezultatu bezpośredniego, określone w ostatniej zatwierdzonej wersji wniosku o dofinansowanie - całość lub odpowiednia część wydatków dotychczas rozliczonych w ramach projektu uznawana jest za niekwalifikowalną.

Wysokość wydatków niekwalifikowanych uzależniona jest od stopnia nieosiągnięcia założeń merytorycznych projektu.

Reguła proporcjonalności

Metodologia postępowania

KROK 1 - OCENA WYKONANIA ZAŁOŻEŃ PROJEKTU

KROK 2 - OCENA ZAISTNIENIA OBOWIĄZKU ZASTOSOWANIA REGUŁY PROPORCJONALNOŚCI

KROK 3 - PORÓWNANIE STOPNIA RALIZACJI WSKAŹNIKÓW ZE STOPNIEM WYKORZYSTANIA
BUDŻETU

KROK 4 - WYLICZENIE BEZPOŚREDNICH WYDATKÓW NIEKWALIFIKOWALNYCH

KROK 5 - ANALIZA I EWENTUALNA DECYZJA O OBNIŻENIU WYSOKOŚCI ALBO ODSTĄPIENIU
OD ŻĄDANIA ZWROTU ŚRODKÓW UZNANYCH ZA NIEKWALIFIKOWALNE

KROK 6 - WYLICZENIA WYDATKÓW NIEKWALIFIKOWALNYCH W KOSZTACH POŚREDNICH

KROK 7 - WYLICZENIE WYDAKTÓW NIEKWALIFIKOWALNYCH Z TYTUŁU NIEZREALIZOWANIA
SPECYFICZNEGO/YCH KRYTERIUM/ÓW PREMIUJĄCYCH

1. OCENA WYKONANIA ZAŁOŻEŃ PROJEKTU

Na zakończenie realizacji projektu tj. przed zatwierdzeniem końcowego wniosku o płatność dokonywana jest ocena realizacji założeń merytorycznych projektu, które mają odzwierciedlenie w osiągniętych wskaźnikach.

W przypadku niezrealizowania wskaźników na poziomie założonym we wniosku o dofinansowanie projektu oraz stwierdzeniu podstaw do zastosowania reguły proporcjonalności, identyfikowane są zadania, w których wskaźniki nie zostały osiągnięte. Wskaźnikom przyporządkowana zostaje waga zależna od ich istotności dla realizacji zakresu merytorycznego i celu projektu.

W przypadku nadwykonania jakiegoś ze wskaźników, przyjmuje się, że stopień jego wykonania wynosi 100%.

1. OCENA WYKONANIA ZAŁOŻEŃ PROJEKTU

Do wyliczenia wydatków niekwalifikowalnych w pierwszej kolejności uwzględnia się wskaźnik/i, który/e odpowiadał/y za spełnienie kryteriów określonych w konkursie - kryteria specyficzne dostępu lub kryteria specyficzne premiujące - jeśli było ich więcej niż jeden, wybrany zostaje wskaźnik/i który/e w większym/największym stopniu powinny przyczynić się do osiągnięcia celu/ów projektu. W przypadku kryteriów równoważnych oblicza się średnią z tych wskaźników.

Ocena znaczenia wskaźników należy do kompetencji IP WUP.

Decyzja w tym zakresie zależy od oceny stanu faktycznego w indywidualnej sprawie.

1. OCENA WYKONANIA ZAŁOŻEŃ PROJEKTU

Co do zasady, w każdym zadaniu, w którym nie zrealizowano na poziomie 100% wskaźników rezultatu lub produktu, które zostały uznane za istotne z punktu widzenia celu projektu, wydatki w odpowiedniej części należy uznać za niekwalifikowalne, z zastrzeżeniem kroku 3 oraz kroku 4.

W przypadku niezrealizowania wskaźnika, dla którego nie wskazano źródła pomiaru lub informacja o nim jest błędna, kwestie sporne dotyczące stopnia jego realizacji są rozstrzygane/ interpretowane na korzyść Beneficjenta.

2. OCENA ZAISTNIENIA OBOWIĄZKU ZASTOSOWANIA REGUŁY PROPORCJONALNOŚCI

W zależności od zapisów umowy o dofinansowanie projektu, **niezrealizowanie założonych wskaźników, a tym samym nieosiągnięcie założeń merytorycznych**, oznacza:

- nierozliczenie kwoty ryczałtowej bez stosowania reguły proporcjonalności, albo
- zastosowanie reguły proporcjonalności w projektach ryczałtowych - w odniesieniu do wskaźników innych niż przypisane do zadań rozliczanych kwotą ryczałtową; albo
- zastosowanie reguły proporcjonalności w projektach rozliczanych m.in. wg. rzeczywistych wydatków - z zastrzeżeniem:
  - ✓ możliwości odstąpienia od zastosowania reguły proporcjonalności w przypadku działania siły wyższej
  - ✓ możliwości obniżenia wysokości albo odstąpienia od żądania zwrotu środków uznanych za niekwalifikowalne z tytułu reguły proporcjonalności

2. OCENA ZAISTNIENIA OBOWIĄZKU ZASTOSOWANIA REGUŁY PROPORCJONALNOŚCI

Od rozliczenia projektu zgodnie z regułą proporcjonalności można odstąpić w sytuacji, gdy Beneficjent złoży wniosek, w którym przedstawi zaistnienie **siły wyżej** - zdefiniowanej jako zdarzenie lub połączenie zdarzeń obiektywnie niezależnych od Beneficjenta, które zasadniczo i istotnie utrudniały wykonanie części lub całości zobowiązań wynikających z Umowy, których Beneficjent nie mógł przewidzieć i którym nie mógł zapobiec, ani ich przewyciężyć i im przeciwdziałać poprzez działanie z należytą starannością.

Należy uzasadnić jakie działania i starania zostały podjęte aby osiągnąć założone wskaźniki.

IP WUP, może podjąć decyzję o odstąpieniu od rozliczenia projektu zgodnie z regułą proporcjonalności i o nienaliczaniu kosztów niekwalifikowalnych w projekcie.

3 - PORÓWNANIE STOPNIA REALIZACJI WSKAŹNIKÓW ZE STOPNIEM WYKORZYSTANIA BUDŻETU

Istotą reguły proporcjonalności jest kwalifikowanie w projekcie wydatków w kwocie adekwatnej do poziomu osiągniętych w nim założeń merytorycznych, mierzonych za pomocą zdefiniowanych wskaźników monitorowania.

Jeżeli na etapie końcowego rozliczenia projektu stopień realizacji wskaźników jest na poziomie równym lub wyższym w odniesieniu do stopnia wydatkowania budżetu projektu na ten cel, nie zostaną naliczone wydatki niekwalifikowalne z tytułu reguły proporcjonalności.

4 - WYLICZENIE BEZPOŚREDNICH WYDATKÓW NIEKWALIFIKOWALNYCH

Wyliczenie wysokości wydatków niekwalifikowalnych z tytułu reguły proporcjonalności rozpoczyna się od wyliczenia maksymalnej kwoty, jaką Beneficjent mógł wydatkować na osiągnięty zakres merytoryczny projektu, poprzez porównanie stopnia osiągniętego wskaźnika do zatwierdzonego budżetu projektu. W wyliczeniu uwzględnia się wagę niezrealizowanego w pełni wskaźnika. Analiza uwzględnia logikę wsparcia w projekcie oraz specyficzny kontekst realizowanego projektu, oraz zależności pomiędzy wskaźnikami.

Ocena kwalifikowalności wydatków w ramach reguły proporcjonalności zawsze jest prowadzona indywidualnie z uwzględnieniem specyfiki projektu.

5 - ANALIZA I EWENTUALNA DECYZJA O OBNIŻENIU WYSOKOŚCI ALBO ODSTĄPIENIU OD ŻĄDANIA ZWROTU ŚRODKÓW UZNANYCH ZA NIEKWALIFIKOWALNE

Wytyczne dopuszczają możliwość odstąpienia od żądania zwrotu środków uznanych za niekwalifikowalne z tytułu reguły proporcjonalności lub obniżenie ich wysokości, jeżeli Beneficjent o to zawnioskuje i należyście uzasadni przyczyny nieosiągnięcia założeń, w tym wykaże swoje starania zmierzające do osiągnięcia założeń projektu.

5 - ANALIZA I EWENTUALNA DECYZJA O OBNIŻENIU WYSOKOŚCI ALBO ODSTĄPIENIU OD ŻĄDANIA ZWROTU ŚRODKÓW UZNANYCH ZA NIEKWALIFIKOWALNE

Analizując wyjaśnienia Beneficjenta, IP WUP bierze pod uwagę:

- Czy Beneficjent zareagował na zagrożenie bez zbędnej zwłoki?
- Jeśli ryzyko nieosiągnięcia wskaźnika było opisane we wniosku o dofinansowanie, to czy podjęto opisane we wniosku działania zapobiegające i minimalizujące?
- Czy podjął stosowane działania, inne (dodatkowe) niż założono we wniosku o dofinansowanie projektu i czy może to udowodnić, przedstawiając stosowne dokumenty?

- Czy zaistniała sytuacja jest wynikiem błędów popełnionych przez Beneficjenta i jego niedostatecznej staranności?
- Czy możliwe było przewidzenie zaistniałej sytuacji, ale Beneficjent zignorował to zagrożenie?
- Czy (i w jakim zakresie) osiągnięcie wskaźników było kluczowe dla powodzenia projektu?
- Jaki jest ostateczny efekt realizacji projektu – czy (i w jakim zakresie) został osiągnięty/e cel/e projektu?
- Na jakim poziomie zostały zrealizowane pozostałe wskaźniki istotne z punktu widzenia celu projektu (poziom ewentualnego nadwykonania)?

6 - WYLICZENIA WYDATKOW NIEKWALIFIKOWALNYCH W KOSZTACH POŚREDNICH

Zgodnie z Wytycznymi, z uwagi na uznanie w kosztach bezpośrednich części wydatków za niekwalifikowalne z tytułu reguły proporcjonalności,

proporcjonalnemu pomniejszeniu podlegają także wydatki rozliczone w kosztach pośrednich według przyjętej stawki ryczałtowej.

7 - WYLICZENIE WYDAKTÓW NIEKWALIFIKOWALNYCH Z TYTUŁU NIEZREALIZOWANIA SPECYFICZNEGO/YCH KRYTERIUM/ÓW PREMIUJĄCYCH

W przypadku, gdy nie zostały w pełni zrealizowane wskaźniki odpowiadające za spełnienie kryteriów specyficznych premiujących weryfikuje się, czy deklaracja spełnienia tych kryteriów złożona przez Beneficjenta zadecydowała o przyznaniu dofinansowania danemu projektowi. Jeżeli punkt/y premiujące nie wpływały na decyzję o przyznaniu dofinansowania, to pomimo niezrealizowania specyficznego/yh kryterium/ów premiującego/yh stawka kosztów pośrednich nie zostanie obniżona.

7 - WYLICZENIE WYDAKTÓW NIEKWALIFIKOWALNYCH Z TYTUŁU NIEZREALIZOWANIA SPECYFICZNEGO/YCH KRYTERIUM/ÓW PREMIUJĄCYCH

W sytuacji, gdy Beneficjent nie zrealizował w pełni wskaźników wynikających ze specyficznego kryterium premiującego /specyficznych kryteriów premiujących i jednocześnie punkty uzyskane za to kryterium /te kryteria miały wpływ na uzyskanie dofinansowania, każdorazowo IP WUP dokonuje pomniejszenia stawki kosztów pośrednich. Podstawą wyliczenia nowej wysokości stawki ryczałtowej jest wartość kosztów pośrednich już po jej ewentualnym pomniejszeniu zgodnie z procedurą opisaną w kroku 6. Jeśli IP WUP uzna zaistnienia siły wyższej, to w takim przypadku odstępuje się od obniżenia stawki ryczałtowej kosztów pośrednich.

7 - WYLICZENIE WYDAKTÓW NIEKWALIFIKOWALNYCH Z TYTUŁU NIEZREALIZOWANIA SPECYFICZNEGO/YCH KRYTERIUM/ÓW PREMIUJĄCYCH

Dodatkowe pomniejszenie kosztów pośrednich może zostać dokonane **do wysokości 30%** kwoty kosztów pośrednich obliczonej w kroku 6 (jeżeli krok 6 nie miał zastosowania – do wysokości 30% kwoty kosztów pośrednich wskazanej w końcowym wniosku o płatność) – jest to maksymalna kwota korekty, jaką może nałożyć IP WUP w związku z rażącym naruszeniem postanowień umowy w zakresie realizacji projektu.

Z uwagi na to, że specyficznych kryteriów premiujących może być więcej niż jedno, i dodatkowo punktacja za nie może być bardzo zróżnicowana, nakładana korekta jest różnicowana w zależności od liczby specyficznych kryteriów premiujących oraz stopnia niewykonania powiązanych z nimi wskaźników.

ROZLICZANIA METODĄ UPROSZCZONĄ

Wydatki rozliczane uproszczoną metodą są traktowane jako wydatki poniesione.

Z punktu widzenia wymagań odnośnie realizacji projektu nie ma obowiązku zbierania ani opisywania dokumentów księgowych w ramach projektu na potwierdzenie poniesienia wydatków, które zostały wykazane jako wydatki objęte uproszczoną metodą. Ponoszenie wydatków musi odbywać się zgodnie z prawem obowiązującym beneficjenta.

ROZLICZANIA METODĄ UPROSZCZONĄ

Weryfikacja wydatków zadeklarowanych według uproszczonych metod dokonywana jest w oparciu o faktyczny postęp realizacji projektu i osiągnięte wskaźniki, przy czym:

a) w przypadku stawek jednostkowych – weryfikacja wydatków polega na sprawdzeniu, czy działania zadeklarowane przez beneficjenta zostały zrealizowane i określone w umowie o dofinansowanie wskaźniki produktu lub rezultatu osiągnięte; rozliczenie następuje według ustalonej stawki w zależności od faktycznie wykonanej ilości dóbr/usług w ramach danego projektu,

ROZLICZANIA METODĄ UPROSZCZONĄ

b) w przypadku kwot ryczałtowych – weryfikacja wydatków polega na sprawdzeniu, czy działania zadeklarowane przez beneficjenta zostały zrealizowane i określone w umowie o dofinansowanie wskaźniki produktu lub rezultatu osiągnięte.

Rozliczenie, co do zasady, jest uzależnione od zrealizowania danego działania, ale może być również dokonywane w etapach w zależności od specyfiki projektu, np. gdy w ramach projektu zakłada się realizację różnych etapów działania, które mogłyby być objęte kilkoma kwotami ryczałtowymi,

ROZLICZANIA METODĄ UPROSZCZONĄ

c) w przypadku stawek ryczałtowych – weryfikacja polega na sprawdzeniu, czy beneficjent prawidłowo zastosował określoną wysokość stawki ryczałtowej, wynikającą z *Wytycznych*, wytycznych programowych lub zasad przyjętych przez KE w odpowiednich aktach delegowanych oraz czy prawidłowo wykazał kwotę wydatków będących podstawą wyliczenia stawek ryczałtowych.

Kwalifikowalność wydatków – kwoty ryczałtowe

Kiedy projekt jest rozliczany kwotami ryczałtowymi i nie udało się zrealizować wskaźników przypisanych do zadań rozlicznych kwotą ryczałtową - wówczas za niekwalifikowaną uznaje się całość kwoty przeznaczonej na realizację tego zadania

Przykład: *Projekt ryczałtowy:*

- zad. A – jedna kwota ryczałtowa 100 j.,
- zad. B – jedna kwota ryczałtowa 200 j.,
- zad. C – jedna kwota ryczałtowa 150 j.

Kwalifikowalność wydatków– kwoty ryczałtowe

Rozliczenie kwot ryczałtowych w poszczególnych zadaniach uwarunkowane jest zrealizowaniem wskaźników przypisanych do tych zadań i wskazanych w umowie o dofinansowanie projektu. Jeżeli wskaźniki osiągnięto w następujący sposób:

- zad. A – 100%,
- zad. B – 100%,
- zad. C – 80% – reguła proporcjonalności nie ma zastosowania, gdyż wskaźniki były przypisane bezpośrednio do kwot ryczałtowych, dlatego wartość docelowa wskaźnika w zad. C na poziomie 80% nie pozwala na zatwierdzenie kwoty ryczałtowej w założonej wysokości 150 j.

Kontrole w projektach

- Kontrola na zakończenie realizacji projektu obligatoryjnie przeprowadzana jest po złożeniu przez beneficjenta wniosku o płatność końcową, przed potwierdzeniem prawidłowości wydatkowania środków przez beneficjenta w ramach projektu.
- Kontrola na zakończenie realizacji projektu polega na potwierdzeniu na poziomie instytucji przeprowadzającej kontrolę, kompletności i zgodności z przepisami oraz właściwymi procedurami dokumentacji (w tym dokumentacji w wersji elektronicznej), dotyczącej wydatków ujętych we wnioskach o płatność beneficjenta, niezbędnej do zapewnienia właściwej ścieżki audytu.
- Kontrola na zakończenie realizacji projektu podlega rejestracji w SL2014.
- Szczegółowe warunki, na jakich odbywa się kontrola na zakończenie realizacji projektu, określa IZ.

Monitorowanie trwałości projektu

- Zachowanie trwałości projektu obowiązuje w odniesieniu do współfinansowanej w ramach projektu infrastruktury lub inwestycji produkcyjnych. Infrastrukturę należy interpretować jako środki trwałe.
- W przypadku projektów współfinansowanych ze środków EFS zachowanie trwałości projektu obowiązuje w odniesieniu do wydatków ponoszonych jako crossfinancing.
- Zgodnie z art. 71 rozporządzenia ogólnego, trwałość projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych musi być zachowana przez okres 5 lat (3 lat w przypadku MŚP – w odniesieniu do projektów, z którymi związany jest wymóg utrzymania inwestycji lub miejsc pracy) od daty płatności końcowej na rzecz beneficjenta, z zastrzeżeniem pkt 7. W przypadku, gdy przepisy regulujące udzielanie pomocy publicznej wprowadzają inne wymogi w tym zakresie, wówczas stosuje się okres ustalony zgodnie z tymi przepisami.

Monitorowanie trwałości projektu

- Za datę płatności końcowej, uznaje się:
  - a) datę obciążenia rachunku płatniczego instytucji przekazującej środki beneficjentowi – w przypadku, gdy w ramach rozliczenia wniosku o płatność końcową beneficjentowi są przekazywane środki,
  - b) datę zatwierdzenia wniosku o płatność końcową - w pozostałych przypadkach.
- W przypadku projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych nie dotyczących inwestycji w infrastrukturę lub inwestycji produkcyjnych,
- zachowanie trwałości projektu oznacza utrzymanie inwestycji lub miejsc pracy zgodnie z obowiązującymi zasadami pomocy publicznej.
- Stwierdzenie naruszenia zasady trwałości oznacza konieczność zwrotu środków otrzymanych na realizację projektu, wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych, proporcjonalnie do okresu niezachowania obowiązku trwałości

Monitorowanie trwałości projektu

- Naruszenie zasady trwałości następuje w sytuacji wystąpienia w okresie trwałości co najmniej jednej z poniższych przesłanek:
  - a) zaprzestano działalności produkcyjnej lub ją relokowano poza obszar wsparcia PO,
  - b) nastąpiła zmiana własności elementu współfinansowanej infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależne korzyści,
  - c) nastąpiła istotna zmiana wpływająca na charakter projektu, jego cele lub warunki realizacji, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jego pierwotnych celów.
- Naruszenie zasady trwałości występuje również w przypadku (w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę lub inwestycji produkcyjnych) przeniesienia w okresie 10 lat od daty płatności końcowej działalności produkcyjnej poza obszar UE.
W przypadku wystąpienia pomocy publicznej okres ten regulują właściwe przepisy.

Monitorowanie trwałości projektu

- Zasada trwałości nie ma zastosowania w przypadku:
  - a) instrumentów finansowych,
  - b) sytuacji, gdy beneficjent zaprzestał działalności z powodu ogłoszenia upadłości niewynikającej z oszukańczego bankructwa w rozumieniu art. 71 rozporządzenia ogólnego.
- W przypadku zaprzestania prowadzenia działalności przez beneficjenta, właściwa instytucja będąca stroną umowy sprawdza, czy w odniesieniu do tego beneficjenta ogłoszona została upadłość. Brak ogłoszenia upadłości wobec beneficjenta, który zaprzestał prowadzenia działalności (z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 498, z późn. zm.), oznacza naruszenie zasady trwałości.
- W sytuacji, gdy wobec beneficjenta ogłoszona została upadłość, właściwa instytucja
- będąca stroną umowy – wykorzystując dostępne jej środki (zgodne z obowiązującymi przepisami prawa) przeprowadza weryfikację służącą ocenie, czy w danym przypadku występują przesłanki wskazujące, że upadłość mogła być skutkiem oszukańczego bankructwa.
- Oszukańcze bankructwo potwierdzone prawomocnym wyrokiem sądu oznacza naruszenie zasady trwałości projektu.

Monitorowanie trwałości projektu

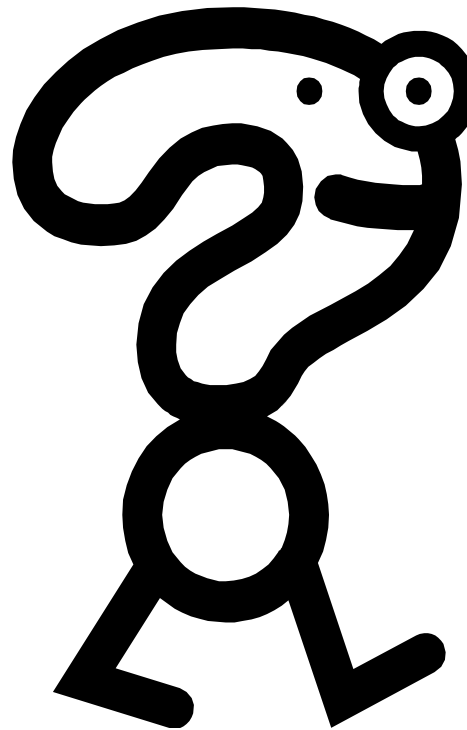
- Kontrola trwałości służy sprawdzeniu, utrzymania trwałości projektu zgodnie z zawartą Umową
- Korekty finansowe związane z naruszeniem zasady trwałości projektu, powinny być proporcjonalne do okresu, w którym nie spełniono wymogów trwałości projektu.
- Kontrola trwałości może być prowadzona w miejscu realizacji projektu lub w siedzibie beneficjenta na próbie.

Monitorowanie trwałości projektu

Kontrola trwałości może być rozszerzona o kontrolę innych elementów podlegających weryfikacji po zakończeniu realizacji projektu, np.:

- a) występowania podwójnego finansowania, zwłaszcza w kontekście możliwości zmiany kwalifikowalności podatku od towarów i usług,
- b) generowania dochodu w projekcie,
- c) zachowania celu projektu, definiowanego poprzez osiągnięcie i utrzymanie wskaźników rezultatu,
- d) poprawności przechowywania dokumentów,
- e) zachowania zasad informacji i promocji projektu,
- f) zachowania zasad udzielenia pomocy publicznej.

Kontrole trwałości projektu podlegają rejestracji w SL2014.

**Urząd Marszałkowski
Województwa Podkarpackiego**
Departament Promocji, Turystyki i Współpracy Gospodarczej
al. Łukasza Cieplińskiego 4, 35-010 Rzeszów

tel. 017/ 747 66 00

mail: pg@podkarpackie.pl

www.rpo.podkarpackie.pl

Dziękuję Państwu za uwagę